

Elva Filatelist

Elva Filatelistide Seltsi infoleht

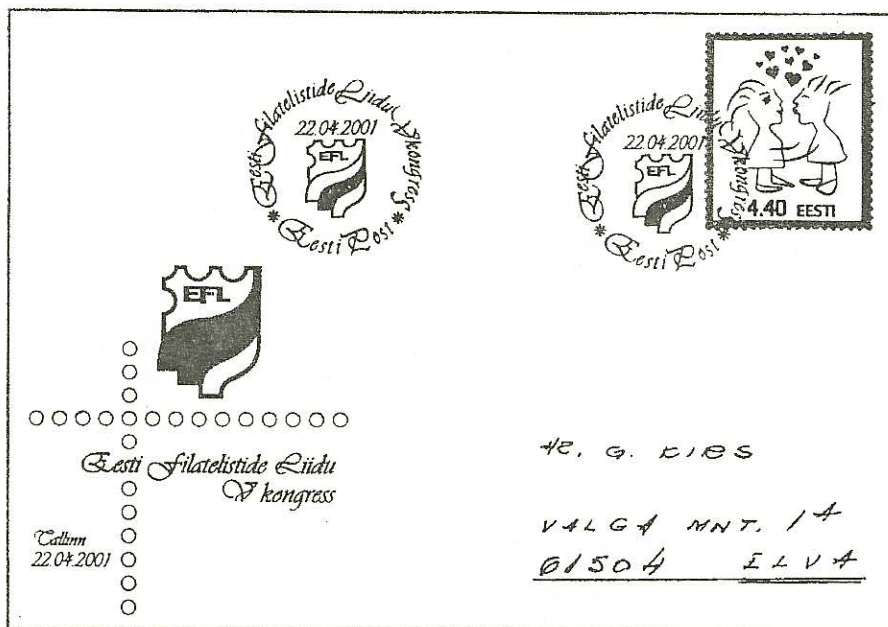
2001. AASTA

Nr. 3 (55)

MAI – JUUNI

X AASTAKÄIK

EESTI FILATELISTIDE LIIDU V KONGRESS

EESTI FILATELISTIDE LIIDU AULIHKMED

OSSIP BENENSON
ARVED DUVIN
ASTA HEINLO
KALJU HELP
VAMBOLA HURT
JÜRI KENN
GUNNAR KIRS
ANTS LÖHMUS
ENDEL MUST
ELMAR OJASTE
JAAN OTSASON
LEON PIIRSLAU
AKO PÄRLIST
HENNO SEPP
VAMBOLA UUSLAID

Eesti Filatelistide Liidu V kongressile pühendatud Lembit Lõhmuse kujundatud eritempel ja päevakohane ümbrik

Eesti Filatelistide Liidu juhatuse esimehe Rein-Karl Loide aruandekõne, mis ette kantud EFL kongressil 22.04.2001.a.

- Liikmeskond.** Kokku on EKL-s 14 tegutsevat piirkondlikku liikmesorganisatsiooni ja spetsialiseeritud ühing ESTONIA 480 kodumaise liikmega. Välisliikmeid läbi ESTONIA on 360. Võrreldes eelmise kongressiga on liikmeskond viiendiku võrra kahanenud. Uusi liikmeid on juurde tulnud ääretult vähe, rääkimata noorliikmetest. Järgnevate aastate üheks tõsisemaks ülesandeks kõigile olekski filateelia suurem propageerimine ja uute liikmete juurdetoomine. Organisatsiooniline üleehitus on jäänud samaks – piirkondlikud organisatsioonid ja üks spetsialiseeritud ühing. Teisi spetsialiseeritud ühinguid tekkinud ei ole. Meil on küll palju postiajaloo tegelejaid, aga eraldi ühingu tekkinud ei ole. Sama on ka teistega.
- EFL osa filateeliateggevuses.** Olgugi, et EFL eesmärgid ja tegevus on kirja pandud EFL põhikirjas, tekib aeg-ajalt küsimus EFL osast ja otstarbest. EFL kui Eestis tegutsevate filateeliaorganisatsioonide liit on vajalik rahvusvaheliseks suhtlemiseks, sest nii FIP kui ka teiste riikide filateeliailiidud suhtlevad peamiselt filatelistide katusorganisatsiooniga, sama on ka siin, nii Eesti Post kui ka teised organisatsioonid suhtlevad samuti ennekõike filatelistide liiduga. Filatelistide ja piirkondlike organisatsioonide suhtes on EFL roll peamiselt ühistegevuse koordineerimine. EFL vajaduse küsimus on kongressi otsustada, samuti ka see, mis siis ikka EFL ülesandeks on. Mis puutub tegelikku filateelia tegevusse, siis määravaks on ikka tegevus kohapeal. Ennekõike piirkondlike organisatsioonide aktiivsus.
- Filateeliainfo levik.** Kõigepealt tuleks tänada siin meie kahe lehe, Elva Filatelisti ja Hiiru Koguja väljaandjaid, kel on jätkunud entusiasmi neid lehti elus hoida. Järg lk.2

EFL JUHATUSE ESIMEHEKS VALITI REIN-KARL LOIDE

EFL JUHATUSE LIHKMETEKS VALITI

MAJANA ABRAMSON
OSSIP BENENSON
PEKKA EREL
LEHHO JÕUMES
ANTS KAASIK
RAIVO KLAUS
AIVAR KUUSKVERE
TOOMAS KÜMMEL
LAINE MUST
TIIT TALMRE
HELDUR UNT
ELMO VIHIPUU

REVISJONKOMISJONI VALITI ANTS LÖHMUS ILMAR KUUSEMETS ROMAN SABSAY

**ÕNNITLEME
GUNNAR KIRS'I
JUUBELI – 70. SÜNNIAASTAPÄEVA
PUHUL!**
Elva Filatelistide Selts

LAUPA MÕIS

17. APRILL 2001

NOMINAAL 4.40
TRÜKK OFSET
POOGEN 5x10 PERFORATSIOON 14 : 13¼
KUJUNDAJA JAAN SAAR TRÜKIARV (500 000)
TRÜKIKODA VABA MAA EPÜ (FDC) 2001- 8
TELLIMISNUMBER 219-03-2001

Laupa mõis

Laupa mõis, millest esimesed andmed pärinevad 17. saj., asub Järvamaal Türist edelas Pärnu jõe kaldal. Praeguse härrastemaja ehitasid tollased omanikud von Taubed 1910. aasta paiku 1905. aastal maha põletatu asemele.

Uus mõisahoone on juugendstiili retrosuuna esinduslikumaid näiteid Eestis, olles vormikõnelt lähedane 18. saj. I poole barokkarhitektuurile. Võrreldavat dekooriküllust ei leidu ühelgi teisel 20. sajandi alguse Eesti mõisahoonele. 1919. a. maareformi käigus natsionaliseeritud hoones asub alates 1922. aastast kool (praegu Laupa põhikool).

Das Gut Laupa Das sich im Bezirk Järvamaa am Ufer des Flusses Pärnu südwestlich von Türi befindende Gut Laupa wurde zum ersten Mal in Urkunden im 17. Jahrhundert erwähnt. Das heutige Herrenhaus haben die damaligen Inhaber (die Familie von Taube) um 1910 anstatt des während des Arbeiter- und Bauernaufstands 1905 abgebrannten Gebäudes errichtet. Das neue Gutsgebäude ist eines der bemerkenswertesten Beispiele der retrospektiven Richtung des Jugendstils in Estland, annähernd der Barockarchitektur der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts und solch eine Fülle von Dekor ist in keinem anderen Gutsgebäude Estlands Anfang des 20. Jahrhunderts anzutreffen. In dem während der Bodenreform 1919 nationalisierten Gebäude befindet sich ab 1922 eine Schule.

Laupa Hall in the central Järva County stands on the bank of the upper River Pärnu southwest of Türi and was first mentioned in records in the 17th century. The present manor hall was built in about 1910 by the then owners, the von Taubes, instead of an earlier mansion, which had been burnt down by bands of revolting workers and peasants in 1905.

One of the most outstanding examples of the retrospective trend of Art Nouveau in Estonia, it is slightly reminiscent of early 18th-century baroque and its décor had no parallels among other Estonian country houses of the period.

Nationalized under the Estonian land reform of 1919, it has been a school since 1922.

EFL juhatuses esimehe R-K Loide aruandekõne järg

Algus lk. 1

Ülimalt tänuväärne on ka E.Viigipuu tegevus filateliaarudeste elektroonilisel levitamisel. Tänu neile ja ka A.Kaasikule on ikkagi peamine filateliainfo suuremate sündmuste ja ettevõtmiste kohta olemas. Üha enam hakkab populaarsust võitma elektrooniline infovahetus ja mõne aasta pärast on see ilmselt valdav. Selle kõrval peaks aga ka kindlasti jääma info levitamine paberkandjal, kas siis endisel EFIL kujul või lihtsalt mõneleheküljeliste infolehtedena. Ega meil info eriti ei levi ja selles suunas peaks tulevikus midagi ette võtma.

4. Näitused Olukord näitustega pole muutunud, võtame osa paarist rahvusvahelisest näitusest aastas. Meil on õnneks veel kindel eliit olemas, kes omavad kogusid maailmatasemel eksponeerimiseks. Uusi tegijaid tuleb juurde väga visalt. Suurimaks saavutuseks maailmatasemel tuleb lugeda S.Hindreksoni kuldmedalit. Näitusi toimub ka kohapeal, peamiselt küll ESTONIA iga-aastased näitused. Milles mõõdunud aastane oli igati tasemel ja näitused Hiiu maal. Lisaks on ka väiksemaid lokaalseid väljapanekuid.

Olgugi, et iga filatelisti ja kogu meie filatelia põhinäitajaks on ikkagi osavõtt näitustest ning kogude eest saadud medalid, on meie näitusekoguse arv vägagi tagasihoidlik. Oleks loomulik, et igal meist oleks vähemalt üks kogu, mis näitaks tema taset filatelisti ja uurijana. Sel aastal on meil lisaks pakutud võimalust teha spordimarkide väljapanek spordiühing Kalevi-100 juubeli puhul. Loodan, et sellest võtavad osa kõik, kes on kogunud spordiga seotud temaatikat. Tuleks kaaluda väikeste väljapanekute tegemist oma kohalikes sidejaoskondades, näiteks uute markide ilmumisel või siis mingi muu tähtpäeva puhul. See oleks kindlasti meie tuleviku huvides ja võiks nii mõnegi seni kõrval olnud inimese meie ridadesse juurde tuua. EFL on püüdnud siinseid näitusi igati toetada, suuremate ürituste korral oleme alati abi saanud ka Eesti Postilt.

5. Filatelistide kokkutulekud. Oksjonid. Meie peamiseks aktiivsuse näitajaks on jäänud siiski ainult suuremad kokkutulekud. See on positiivne, et need toimuvad ja neist osavõtt pidevalt kasvab. Kahjuks on nad siiski ühekskülgised ja muid üritusi, mis oleks filateliat propageeriva või hariva iseloomuga, seni toimunud pole. Tahaks loota, et lihtsa ostmise-müümise kõrval tekiks kokkutulekutel ka muud tegevust. Mis puutub oksjonitesse siis siin on asi läinud veidi tagasi, sest nn. "eliitoksjone" veel toimub, aga laiemale publikule huvipakkuvad oksjonid on kahjuks ära jäänud. Põhjus on ka teada, ega filateliaäri, sealhulgas ka oksjonid eriti tulutoov ei ole. Tõsiasi on ka see, et väärtuslikumat materjali saab ikka ainult oksjonilt.

6. Filateliaalane uurimistöö. Siin tuleb jällegi korrata seda, mida on välja öeldud mitmel eelmisel kongressil. On valdkondi, mida meie eest keegi teine ei uurinud ja see töö tuleb nii kiiresti kui võimalik ette võtta ning olulisemad tulemused ka trükkis avaldada. Jutt käib endiselt meie pealesõjaajasse postiajaloo uurimisest. Kogu see tegevus on ka vajalik ajakirja Eesti Filatelist eksisteerimiseks, sest see on üheks oluliseks lülaks, mis meiega seob meie välisliikmeid.

7. Koostöö Eesti Postiga. Arvan, et meie koostöö on viimastel aastatel muutunud üsna tihedaks ja viljakaks, seda ilmselt mõlemalt poolt. Üha enam on filatelistid osa võtnud postitöötajate koolitusest filatelia valdkonnas, kui muude filateliaga seotud probleemide lahendamiseks. Nagu juba, öeldud, on meid alati toetatud suuremate filateliatürituste korraldamisel. Vaatamata konstruktiivsele koostööle esineb ka eriarvamusi, eriti filatelistide poolt. Neid oleks ilmselt vähem kui meie teeks endale selgeks, mis on ikkagi filatelistide roll ja mis mitte. Arvan siiski, et edaspidi meie koostöö laieneb ka kohalike postkontorite tasemele.

Lõpetuseks pean tunnistama, et aktiivset arvamustevahetust, vaatamata mitmetele üleskutsetele ei toimunud. Põhikirja muutmiseks ei laekunud samuti ühtegi ettepanekut. Täna kõiki, kes meid vahepealsel perioodil on toetanud, samuti ka neid, kes on meie tegevust kritiseerinud. Loodan, et ühiste jõupingutuste tulemusena läheb meie filateliaelu edasi ja muutub jälle aktiivsemaks.

JUHEND

Erikustutustempli(te) ja selle jäljendiga ümbrikute, tervikasjade ja postkaartide kasutamise korra kohta AS-is Eesti Post

ÜLDOSA

1. Erikustutustempel on eriti tähtsaid sündmusi kajastav tempel, mida kasutatakse postimaksevahendi kustutamiseks määratud päeval. Erikustutustempel sisaldab lisaks kalendertempli põhielementidele (kasutuskoha nimetus, tembeldamise kuupäev) veel sündmusega seotud teksti või joonist.
2. Erikustutustemplite liigitus:
 - 2.1. **ESIMESE PÄEVA TEMPEL**, mida AS Eesti Post kasutab ainult konkreetse uue margi (-seeria), plokki või tervikasja kasutusele võtmise päeval.
 - 2.2. Ühekordselt kasutatav **ERITEMPEL**, mida AS Eesti Post kasutab kultuuri-, ajaloo-, ühiskondliku elu sündmuste tähistamiseks.
3. Erikustutustemplid on AS Eesti Posti omand.
4. Erikustutustemplite valmistamise ainuõigus on AS-il Eesti Post allettevõttel EESTI POSTMARK.
5. Erikustutustemplite kasutamise õigus on ainult AS-il Eesti Post ja tema allettevõtetel.

ERIKUSTUTUSTEMPLITE TELLIMINE

1. Esimese päeva tempel kuulub lahutamatu osana uue postmargiväljaande juurde, muudel juhtudel esimese päeva templit tellida ei saa.
2. Ettepanek eritempli valmistamiseks esitatakse AS-ile Eesti Post reegline enne sündmusele eelneva aasta 1. novembrist. Kui avaldus esitatakse hiljem kui sündmusele eelneva aasta 1. novembriks lahendatakse eritempli valmistamine vastavalt AS Eesti Posti võimalustele.
3. Avalduses näidatakse sündmuse nimetus koos sündmuse kirjeldusega, toimumise koht, aeg ja võimalusel ka templikujunduse idee.

ERIKUSTUTUSTEMPLI VALMISTAMINE

- 1 Erikustutustempli valmistamise korraldab Eesti Postmark peale templi kavandi kinnitamise AS Eesti Posti poolt.

ARVESTUS JA HOOLDUS

1. Erikustutustempli arvestuse, hoolduse ja ringluse vabariigis tagab EESTI POSTMARK. Arvestust peetakse eriturnaalis, kuhu kantakse ka templijäljendid ja näidatakse väljaandmise ja tagastamise kuupäev.
2. Erikustutustemplid saadetakse EESTI POSTMARGIST kindlustatud korras tembeldust teostavale postkontorile kasutamiseks, kus nende allesolek peab olema kindlustatud.

ERIKUSTUTUSTEMPLI KASUTAMINE

1. Erikustutustempel peab saabuma tembeldust teostavasse postkontorisse hiljemalt 1 päev enne tembelduse läbiviimist.
2. Erikustutustempli kasutamine toimub templil tähistatud kuupäeval.
3. Informatsiooni erikustutustemplite kasutusele võtmisest annab EESTI POSTMARK AS-ile Eesti Post, millele järgneb AS Eesti Post peadirektori korraldus postkontoritele. Postkontorid informeerivad klientuuri erikustutustempli kasutamise kohast ja ajast.
4. Postmarkide kustutamine erikustutustempliga võib toimuda ainult postitöötaja poolt.
5. Erikustutustemplit (-eid) kasutab AS Eesti Post ainult ühel konkreetsetel päeval ühes või mitmes postkontoris või Eesti Postmargi filateeliakaupluses Tallinnas, Narva mnt. 1
6. Erikustutustempliga postmarkide ja tervikasjade tembeldamine on samaväärne korralise kalendertempliga kustutamisele, s.o. postmargid ja tervikasjad on teistkordseks kasutamiseks kehtetud.
7. Erikustutustempliga tembeldatud margistatud ümbrikud, tervikasjad ja postkaardid, on postitamiseks kasutatavad ainult erikustutustemplit kasutavas postkontoris või Eesti Postmargi filateeliakaupluses Tallinnas Narva mnt. 1 erikustutustempli kasutamise päeval.
8. Postiettevõttesse võib saata kirju, postkaarte erikustutustempliga tembeldamiseks tembeldamise päevale eelneval/ tel päevadel. Eritempliga tembeldust teostavasse postkontorisse eelnevalt saadetud margistatud kirjad, postkaardid tembeldatakse eritembelduse päeval ja edastatakse eritembelduse päeval ümbrikul või postkaardil märgitud aadressil ainult siis, kui nad on tariifikohaselt margistatud. Esimese päeva tembelduseks saadetakse adresseeritud kirjad, postkaardid Eesti Postmarki. Eesti Postmargis kleebitakse saabunud ümbrikutele, postkaartidele ilmuv postmark, tembeldatakse esimese päeva templiga ja edastatakse postmargi ilmumise päeval ümbrikul või postkaardil märgitud aadressil. Teenust soovinud klient teeb Eesti Postmargile vastava ettemakse (postmargi, esimese päeva ümbriku,

teenustasu eest). Raha teenuse eest tasumiseks lähetab klient EestiPostmargile kas rahakaardiga või teeb sularahata ülekande.

9. Postiettevõtte, milline teostab eritembeldust, seab eritembelduse päeval üles eraldi märgistatud postkasti, millisesse postitatud aadressiga kirjad või postkaardid tembeldatakse eritempliga ja lähetatakse saajale.
10. Erikustutustempliga tembeldust teostatakse postkontorites tasuta.
11. EESTI POSTMARGIL on õigus eritemplit kasutada filateeliatoodangu valmistamiseks.

ERIKUSTUTUSTEMPLI KÄIBELT KÕRVALDAMINE

1. Erikustutustemplid saadetakse nende kasutustähtaja lõppedes viivitamatult tagasi EESTI POSTMARKI väikemõõdulistes väärtpostipakkides.
2. EESTI POSTMARK muudab 30 päeva peale tembelduse läbiviimist erikustutustempli sisselõike tegemise teel kasutamiskõlbmatuks ja annab selle üle POSTIMUSEUMILE.

⊗

JUHEND

Postmarkide ja tervikasjade tembeldamise kohta filatelistlike nõudeid arvestavalt

1. AS Eesti Post kasutuses ja kasutuses olevad kalendertemplid jagunevad:

1.1. **KALENDERTEMPEL**. Mida kasutatakse igapäevases töös nii käsi – kui masintemplina postmarkide kustutamiseks postisaadetistel ja – dokumentidel lähtekoha ning kuupäeva märkimiseks.

1.2. **ERIKUJUNDUSEGA KALENDERTEMPEL**, mida postkontor kasutab oma piirkonnas asuval kultuuri- või ajaloolisel objektil vms. Postmarkide kustutamiseks postisaadetistel ja –dokumentidel lähtekoha ning kuupäeva märkimiseks.

1.3. **FRANKEERIMISTEMPEL**, mida kasutavad postkontorid ja mahuka kirjavahetusega firmad saatekulu, lähtekoha ja lähetamise kuupäeva märkimiseks.

1.4. **ERIKUSTUTUSTEMPEL**, (edaspidi eritempel), mille alla kuuluvad esimese päeva tempel ja ühekordselt kasutatav eritempel, mida AS Eesti Post kasutab kultuuri-, ajaloo-, ühiskondliku elu sündmuste tähistamiseks.

2. Postmarkide kustutamiseks filatelistlikel eesmärkidel on lubatud kasutada ainult spetsiaalset F litriga kalendertemplit.

Kustutada on lubatud

2.1. aadressita ümbrikele ja postkaartidele kleebitud postmarke üksikuid, 2-he või 4-kaupa jne. Kõiki kehtivaid Eesti postmarke ja plokkke. Kuupäeva n.ö. tagasikeeramine on keelatud.

3. Templijäljendi loetavus (s.o. selgus ja puhtus) omab eriti suurt tähtsust nii AS Eesti Posti igapäevases töös kui ka filateelias.

4. Kliendi soovil on postmarkide filatelistlikel eesmärkidel tembeldamise võimalused järgmised:

4.1. templijäljend margi keskele, n.ö. "otse pähe"

4.2. templijäljend lõutakse nii, et kuupäevavarda jääks postmargi alumisele äärelle

4.3. templijäljend ühele margi nurkadest

4.4. templijäljend ühele margi servadest

5. Kliendi soovil võib erikustutustempli kasutamise päeval lõua ümbrikule või kaardile margi (-kide) kõrvale vasakule jäävale tühjale väljale veel teise erikustutustempli jäljendi, templid on soovitatav lõua samale kõrgusele.

6. Kliendi soovil võib erikustutustempli kasutamise päeval lõua samale ümbrikule või kaardile vabale väljale ka sama kuupäevaga kalendertempli jäljendi.

7. Esimese päeva templiga tohib tembeldada ainult uut käibelelastavat postmarki, plokki või tervikasja. Kõik teised margid samal ümbrikul, kaardil või tervikasjal tuleb tembeldada (kustutada) sama kuupäeva kalendertempliga.

8. Kliendi soovil uue postmargi, plokki või tervikasja ilmumise päeval võib neid tembeldada ka kalendertempliga.

9. Templijäljendi loetavuse tagamiseks peavad kõik postkontorid iga tööpäeva alguses:

9.1. kontrollima templi tehnilist korrasolekut (näit. Kruvid on lahti või mõni muu defekt);

9.2. kontrollima templi puhtust (vajaduse korral puhastada);

9.3. kontrollima templivärvi piisavust (s.o., et ei oleks liiga lahja ega määrvalt rasvane);

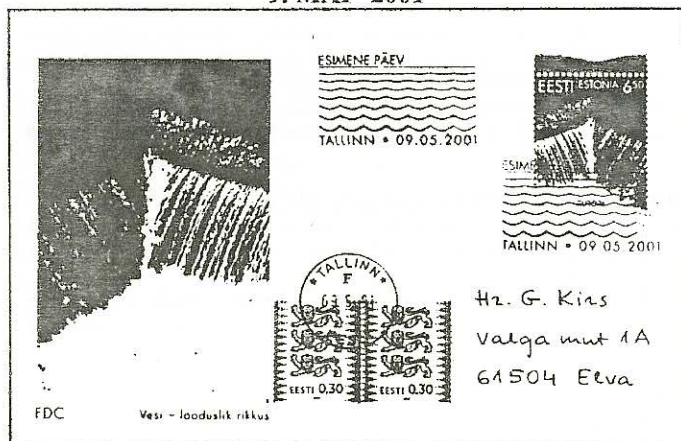
9.4. kontrollima kuupäeva õigsust.

10. Tembeldamiseks väga hea tulemuse tagamiseks on vajalikud piisavalt elastne alus, nittekirustamine tembeldamisel ja kvaliteetne ning templile vastav templivärv.

Juhendid koostas **Heldur Unt**
Eesti Postmargi tegevdirektor

EUROPA 2001

9. MAI 2001

NOMINAAL 6.50
TRÜKK OFSET
POOGEN 5x2 PERFORATSIOON 13½ : 14
TRÜKIARV (400 000) TRÜKIKODA VABA MAA
KUJUNDASID ÜLLE MARKS, JÜRI KASS
TELLIMISNUMBER 220-04-2001 EPÜ (FDC) 2001- 9

Vesi - looduslik rikkus

Tallinna veevarustussüsteemi kuulub ennekõike Ülemiste järv, mida kanalite kaudu toidavad mitmed tehisjärvad nagu Paunküla veehoidla ja Soodla paisjärv. Soodla paisjärv loodi 1975-1980 17 km kaugusel samanimelise jõe suudmest. Tema pikkus on 9,4 km ja laius 1,5 km, suurim sügavus on 13 m.

Margil on kujutatud osa Soodla paisjärve lüüsisist.

EUROPA Water, a natural treasure

The Estonian capital's drinking water is drawn from Lake Ülemiste, which is fed by means of a system of canals from several man-made lakes, such as Lake Paunküla and Lake Soodla. Lake Soodla in the almost uninhabited Kõrvemaa area was dammed from the Soodla River in 1975-80 and it can hold about 9.1 million cubic meters of water. Featured on the stamp is a part of Lake Soodla's sluice.

EUROPA WASSER - NATÜRLICHES REICHTUM

Zum Tallinner Wasserversorgungssystem gehört vor allem der See Ülemiste, den über Kanäle verschiedene künstliche Seen, wie z.B. die Stauseen Paunküla und Soodla versorgen. Der Stausee Soodla wurde 1975-1980 17 km entfernt von der Mündung des gleichnamigen Flusses geschaffen. Er ist 9,4 km lang und 1,5 km breit, die größte Tiefe ist 13 m. Auf der Marke ist ein Teil der Schleuse des Stausees Soodla abgebildet.

Centenary of the Estonian Sports Association Kalev

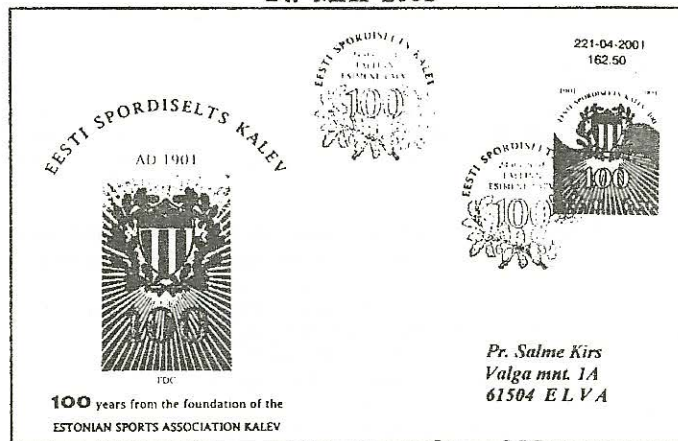
Set up in 1901, the Estonian Sports Association Kalev has played a major role in the organization of Estonian sports throughout the past century, but also in standing up in the defense of the young republic in the War of Independence of 1918-20.

Members of Kalev have competed at numerous international sports events and Olympic Games, winning 21 world and six Olympic titles. The best known Olympic winners are Alfred Neuland - the first Estonian to win an Olympic gold medal (in weight-lifting in Antwerp in 1920), Tiit Sokk in basketball and Ivar Stukolkin in swimming. Paul Keres was seven times on the team winning Chess Olympics. World title winners include wrestler August Englas, basketball players Mai-Maret Otsa-Visnjova and Priit Tomson, and volleyball player Viljar Loor, among others.

The stamp features the badge of the Kalev sports association.

Eesti Spordiselts "Kalev" 100

24. MAI 2001

NOMINAAL 6.50
TRÜKK OFSET
POOGEN 5x5 PERFORATSIOON 13½ : 14
TRÜKIARV (300 000) TRÜKIKODA VABA MAA
KUJUNDAJA TIINA RANDOJA
TELLIMISNUMBER 221-04-2001 EPÜ (FDC) 2001-10

1901. aastal asutati Eesti Spordiselts "Kalev". Eesti vanimal ja suurimal spordihingul on olnud sajandi jooksul suuri teeneid organiseeritud sporditegevuse korraldamisel, noore vabariigi kaitsmisel Vabadussõjas.

Spordiselts "Kalev" liikmed on osalenud paljudel rahvusvahelistel võistlustel ja olümpiamängudel, tulles 21 korral maailmameistriteks ja 6 korral olümpiavõitjateks.

Nimekaimaid olümpiavõitjaid on Alfred Neuland – Eesti esimene olümpiavõitja (tõstmises 1920. a Antverpenis), Tiit Sokk (korvpallis) ja Ivar Stukolkin (ujumises). Maleolümpia võitjaks tuli Paul Keres.

Maailmameistriks tulid kalevlased August Englas (maadluses), Mai-Maret Otsa-Visnjova ja Priit Tomson (korvpall), Viljar Loor (võrkpall) jt.

Margil on kujutatud spordiseltsi "Kalev" embleem.

Margi trükipoogen koosneb kahest müügipoognast. Müügipoognate eristamiseks on trükitud neljanda margirea kohta kriipsuke risti kahe müügipoogna vahelise lõikejoonega. Nii on vasakpoolsel müügipoognal kriipsuke poogna paremal serval ja parempoolsel müügipoognal kriipsuke vasakul serval.

Elmo Viigipuu kommentaar: Minu arvates on erinevate müügipoognate tähistus kahe viimase uudisväljaande puhul väga hea. Ei mõju pealetükkivalt kogujatele, kes erinevate müügipoognate kogumisest huvitatud pole ja on piisavalt abiks neile, kes neid koguda soovivad.

Estnischer Sportverein "Kalev" 100

1901 wurde der Estnische Sportverein "Kalev" gegründet. Der älteste und größte Sportverein Estlands hat im Laufe eines Jahrhunderts eine wesentliche Rolle bei der Entwicklung organisierter sportlicher Tätigkeit, sowie auch bei der Verteidigung der jungen Republik während des Freiheitskrieges gespielt.

Mitglieder des Sportvereins "Kalev" haben an vielen internationalen Wettbewerben und Olympischen Spielen teilgenommen. 21 von ihnen wurden Weltmeister und 6 Olympische Sieger.

Zu den nennenswertesten Olympischen Sieger gehören Alfred Neuland – der erste Estnische Olympiasieger (im Gewichtheben 1920 in Antwerpen), Tiit Sokk (Korbball) und Ivar Stukolkin (Schwimmen). Sieger der Schach-Olympiade war Paul Keres.

Weltmeister wurden u.a. August Englas (Ringens), Mai-Maret Otsa-Vischnjowa und Priit Tomson (Korbball), Viljar Loor (Volleyball).

Auf der Marke ist das Emblem der Vereins "Kalev" abgebildet.

IN MEMORIAM

ANTS PAEVÄLI

* 18.01.1935 – † 14.04.2001

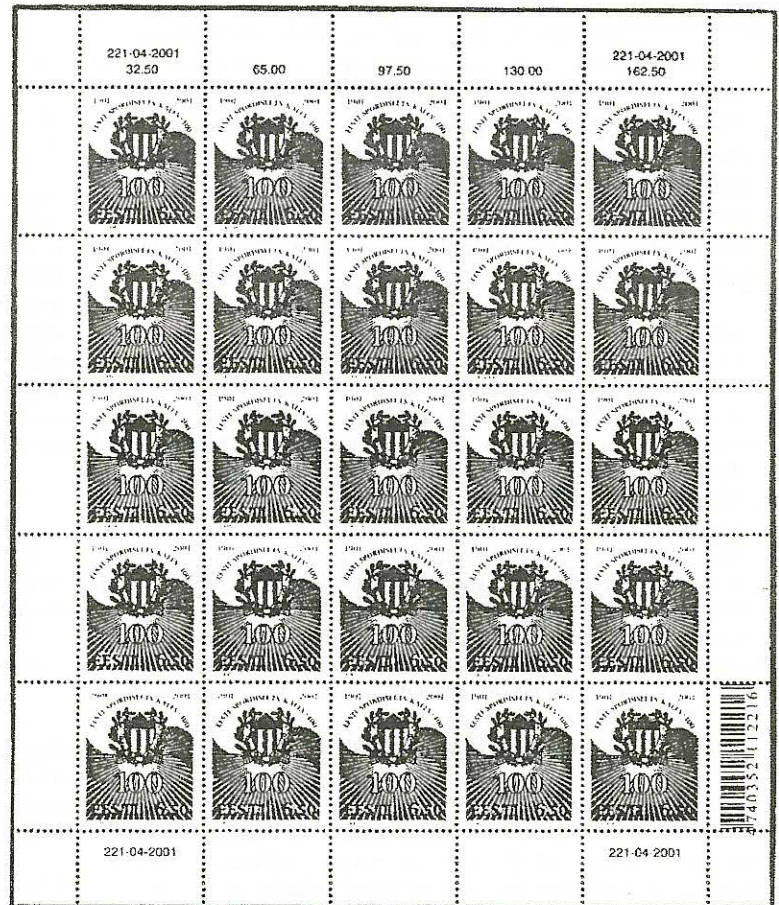
Nii Kohtla-Järve filateliste kui kogu Eesti filatelistide peret on tabanud kurb sõnum: 14. aprillil k.a. lakkas tuksumast Kohtla-Järve Filateeliaühingu kauaegse esimehe Ants Paeväli' süda. Jaanuaris täitis tal vaid 66 eluaastat.

Kohtla-Järve filatelistide juht oli Ants Paeväli alates 15. aprillist 1984.a. Oma lahke ja sõbraliku olekuga teenis ta sõprade ja huvikaaslaste austust.

Üleriigiliselt olid tunnustatud tema korraldatud Ida-Virumaa kollektsionääride kokkutulekud, millest võtsid osa huvikaaslased kogu Eestist ja ka Venemaalt ning Lätist. Kokkutulekust osavõtjatele jäid alati mälestuseks Kohtla-Järve Filateeliaühingu poolt väljaantud hästikujundatud suveniirümbrikud ja kõrvaltemplid.

Perekonnaliikmetest jäid leinama teda abikaasa Tiia, kes jätkab kohaliku filateeliaühingu juhtimist, ja poeg Jaanus. Leinama jäävad ja kaastunnet omastele avaldavad ka Elva Filatelistide Seltsi liikmed.

Elva Filatelistide Selts
"Elva Filatelisti" toimetis

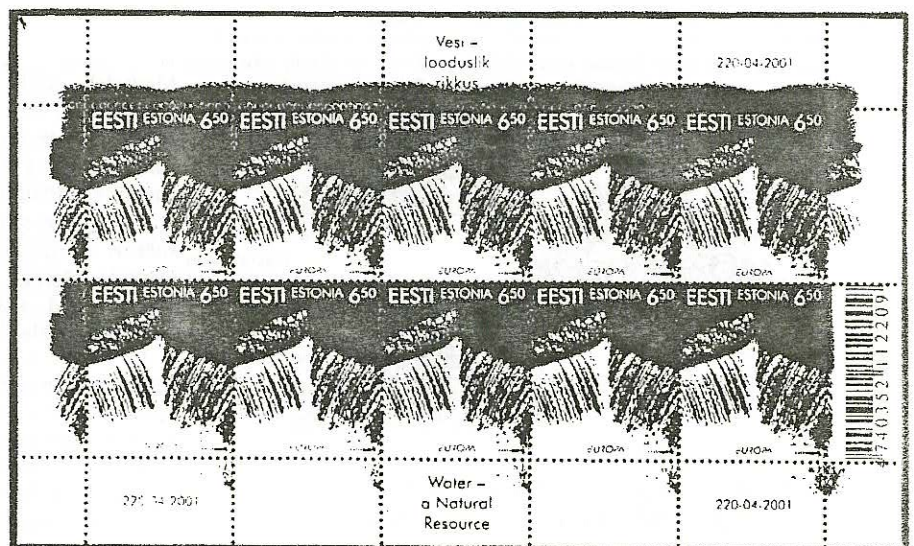
EESTI SPORDISELTS "KALEV" 100
VASAKPOOLSE MÜÜGIPOOGNA ÜLEVAADE"EUROPA" MARGI MÜÜGIPOOGNA ÜLEVAADE
(KRIIPS ÜLEVAL VASAKUL POOGNAAÄREL)

Selgitav täiendus juhendi "Erikustutus-templi(te) ja selle jälgendiga ümbrikute, tervikasjade ja postkaartide kasutamise korra kohta AS-is Eesti Post" p.8 osas on järgmine:
EESTI POSTMARKI võib vastavalt teenuse kasutaja soovile saata:

1. saaja(te) aadressi(d) trükitult
postiga Pallasti 28 19098 Tallinn
faksiga (0) 6053 438 või
e-mailiga est.phil@online.ee
2. saatja poolt kirjutatud aadressidega vormistatud ümbrikud suuremas ümbrikus aadressil Pallasti 28, 19098 Tallinn.

NB! Saatekulud kannab saatja.

Tembeldatavad ümbrikud peavad olema Eesti Postmargis kohal tembeldamise päevaks. Raha "margi(kide) maksumus + ümbriku(te) maksumus" teha ettemaksu korras Eesti Postmargile Eesti Ühispanga arvele nr. 10052031201007 või Hansapanga arvele nr. 221001127198. Raha saab saata ka rahakaardiga. Teenustasu esimese kolme kuu jooksul EP ei võta.

EESTI LENNUPOSTIMARGID

Eelmise sajandi algupoolel oli maapost kõige tavalisem postiveo liik. Posti veeti siis peamiselt rongiga ja laevaga. Posti vedu lennumasinatega oli kõrvalekalle normaalsest ja seda kasutati vaid erandjuhtudel. Lennuposti puhul lisandus normaalhinnaile ka lisamaks. Eri maades on selle tarvis trükitud lennupositmarke, millega tasuti siis lennuposti lisamaks või ka kogu postimaks. Soomes ei ole selliseid marke kunagi olnud, kui 1930. aasta Zeppelinini marke mitte arvestada. Eestis ilmus 1920. aastail mitmeid lennupostimargiväljaandeid, mida järgnevalt tutvustataksegi.

Taufast

Vanim teade Eesti lennupostist ulatub Saksa okupatsiooniga aastal 1918, mil posti viidi lennukitega Saaremaalt Kuressaarest Ventspilssi Lätis. Järgmine teade pärineb aastast 1920, kui kõva külm kaanetas Soome lahe ning postivedu laevadega Tallinna ja Helsingi vahel katkes. Posti veeti siis Eesti ja Soome vahel sõjalennukiga kokku 16 korral. Selline postivedu toimus ka 1923., 1924. ja 1928. aasta külmaladel talvedel, mil posti vedasid lennuühingute *Eesti Aeronaut* (1923., 1924. ja 1928.a.) ja *Suomen Aero* (1924. ja 1928.a.) lennukid. Kirjanduses on nendest lendudest rääkides kasutatud terminit *jäälennud*, sest lennukid kasutasid merejääd lennuväljana. Neil lendudel veeti peale lennuposti ka muud posti, sest maapostivedu oli katkenud ja see eristab *jäälennud* tavalistest postilendudest. Tavaliste kirjade vedu nendel jäälendudel pole hõlpus märgata. Seda võib teha vaid kuupäevatempleid jälgides. Osal 1920.a. jäälennukirjadel võib olla lennutarifi ja tekst *õhupostiga*.

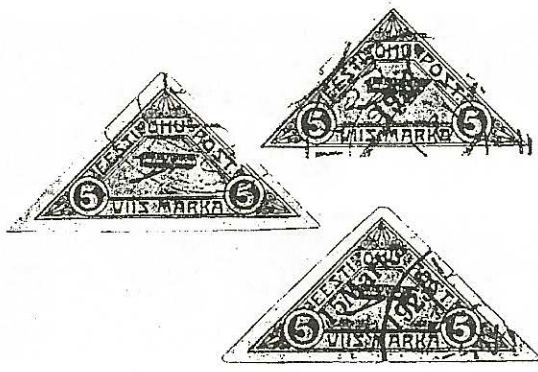
1920. a. lennupostimark

Eesti esimene lennupostimark dateeritakse 1920. aasta jaanuarikuu eriolukorda. Paksu jää tõttu oli laevaliiklus Tallinna ja Helsingi vahel 22. jaanuaril katkenud ja post hakati vedama lennukitega. 20. jaanuaril 1920 kehtestas Eesti post lennulisamaksu. Maksu suurus oli 5 marka ja alguses kasutati tavalisi postmarke. Märtsis anti lisamaksu tarbeks välja eriline lennumark. See oli kolmnurkne ja hammastuseta. Margi ametlik ilmunispäev oli 13. märts 1920, aga kohatud on 11. märtsil 1920.a. tembeldataud marke.

Margi ainus ametlikult võimalik kasutuspäev oli 15. märts 1920, kui lendas viimane selletalvine postilend, sest mark ei olnud käibel tavalise laevapostitühenduse ajal.

Nii ei ole üllatav, et ehtsad ümbrikud on väga haruldased, kuigi marke on müüdnud 240 000 tükki.

Markide hulgast leiab ka selliseid, millele on üksikult tehtud hammastus. Käsiraamat tunneb muuhulgas Paldiskis, Narvas ja Tallinnas peamiselt õmblusmasinaga tehtud postkontoritüüma hammastust. Kasutamata mark ei ole mingi haruldus, tembeldused aga on sageli eel- ja järeltembeldused või võltsingud.

1920. a. lennumark ja sellele 1923. a. tehtud 5- ja 15-margane pealetrükk. Margid on eeltembeldatud.

1923. a. lennupostimargid

Alguseks tuleb öelda, et 1923. a. toimusid nn jäälennud 9. veebruarist kuni 23. märtsini. Lennukitega edasitoimetatava posti puhul ei kasutatud mingisugust tavalisest erinevat märgistust ja lennukitega veetud posti võib välja selgitada vaid kuupäevatemplite järgi. Lendudel veeti lennupostile lisaks ka tavalist posti ja seda ilma lennulisamaksuta.

Aasta lõpul 1. oktoobril avati regulaarsed lennupostiliinid Tallinnast Helsingisse ja Riiga. Postitariif oli kehtestatud juba 23. juulil 1923. a. ja seetõttu trükiti nüüd lennuposti lisamaksu tarbeks kibekiiresti lennupostimärke. Margid saadi sel moel, et 1920. a. lattu jäänud lennumarkidele tehti pealetrükk. Pealetrükke on viies erinevas väärtuses: 5, 10, 15, 20 ja 45 marka. 1920. a. viiemargasele margile trükiti aastaarv 1923, 15-margasele margile on trükitud nii uus nominaalväärtus kui ka aastaarv. Ülejäänud väärtused 10, 20 ja 45 marka trükiti nii, et pealetrükk ulatus üle kahe vana margi. Kasutati punast värvi, välja arvatud 10-margane, mille pealetrükk oli must.

10-margane mark, millel on tüüpiline *Aeronaudi* ebaühtlane hammastus.

Pealetrükiga marke on kaks väljaannet, ilmunud 01.10.1923 ja 09.11.1923. Trükke võib eristada vaid 20- ja 45-margaste markide puhul. Neil on kas trükivärv erinev (20 mrk) või teksti ridade omavaheline asend muutunud (45 mrk).

Margid on hammastuseta, nii nagu ka nende aluseks olnud 1920. aasta lennumark. Lennuühing *Aeronaut* hammastas Tallinnas *Päevalehe* trükikojas siiski katseliselt osa 10-margaseid (300 tk) ja 20-margaseid (2000 tk) lennupostimärke. Hammastus oli 11 ½ ja väga ebaühtlane. Margid olid mõeldud ühingu oma tarbeks, aga neid on müüdnud ühingu kontoriga klientidele.

20-margase margi Teetsovi hammastus.

Markidel võib esineda ka niinimetatud postkontoritüüma hammastust, mis sarnaneb "õmblusmasinaga" tehtule. Tuntuim on Paldiski postkontoritüüma hammastus, mida näeb näiteks Allardile adresseeritud kirjadel. Lisaks esineb üksikuid hammastusi, kus augud on küllaltki korrapärased ja puhtad. Need on näiteks Teetsovi ja Kreopasi tehtud. Samas on nad ettevaatusele kutsuvad, sest nende väärtus on maksimaalselt sama suur, kui vastavate hammastuseta markide väärtus. Postmargikataloogides on hammastuse osas ära toodud vaid kaks eelpoolmainitud *Aeronaudi* poolt tehtud hammastust. Need margid olid käibel kuni 15.04.1928.

Väljaannet esineb ka nii osaliselt (pealetrükk) kui ka täielikult võltsituna, nii et lennumarkide kogujatel on alati põhjust hammastuseta markide ehtsus üle kontrollida.

Markide trükiarv oli väga väike ja hinnad kõrged, nii et see sari on võltsijaid alati huvitanud. Eriti just hammastatud marke hankides on usaldatav tempel (Vahe, Nemwalz) ainus ehtsuse tagatis.

45-margane hammas-
tuseta mark

1924. a. väljaanne

1924. a. anti pealetrükkiga markide asemele välja uued lennupostimargid. Marke oli viies erinevas nominaalväärtuses nagu eelmise aasta pealetrükkisarjaski. Kahel madalama nimiväärtusega margil on kujutatud *Sablatning B3* lennuk ja kolmel kallimal margil *Junkers F 13*. Margid anti välja hammastamata, väljaandmiskuupäevaks 12.02.1924. Hammastatud margid ilmusid 15.07.1925. Hammastamata markide trükiarv oli umbes 50 000 ja hammastatuil umbes 185 000. Eri lähteallikais arvud erinevad. Hammastatud markide puhul on kasutatud kahte eri sorti paberit. Esimene on sile (ligat), teine võrkmustriga. Eesti allikate järgi võrkmustriga paberil marke postilendudel kohatud ei ole. Väljaanne oli käibel 15.04.1928.a., seejärel hakati lennulisamaksu maksuma tavaliste postmarkidega.

Lennupostivedu muutub püsivaks

Pärast 1924.a. muutuvad postilennuliinid kiiresti püsivaiks. Tähtsamad ühendused olid põhja suunas Tallinn-Helsinki-Stockholm ja Lõuna suunas Tallinn-Klaipeda-Königsberg. Königsbergist algas mitmeid lisaliine. 1926. aastal avati uusi otsepostilennuliine, sealhulgas Stockholmi, Varssavisse ning Königsbergi. 1928.a. avati otseliin Leningradi. Mitmed kaugemale ulatunud liinid kulgesid eespoolnimetatud linnade kaudu, sealhulgas lennupostühendus Bukaresti läks Varssavi kaudu. Võib tõdeda, et kogu 1920. aastate lennupostiliiklus oli ebaregulaarne. Paljud lennuliinid olid kestvuselt lühiajalised või toimusid vaid osa aastast. Lisaks sõltusid tolleaegsete lennukite lennud ilmastikuoludest ja graafikujärgseid lende alati ei toimunud.

Mainima peab, et Soome Post hakkas juba 1924. a. kasutama Tallima kaudu kulgevat lennupostühendust Saksamaale ja mujale Kesk-Euroopasse. Teine Soomele tähtis lennupostiliin Taani ja Saksamaale toimus Stockholmi kaudu. Lennupostühenduse Eesti ja Soome vahel katkestasid Nõukogude vägede tulek Eestisse ja Teise maailmasõja algus. Punkti sellele pani 14.06.1940. a. *Aero-Kaleva* lennuki allatulistamine Nõukogude vägede poolt Keri majaka juures. Lennukis oleva posti "päästis" õnnetuskohale saabunud nõukogude

allveelaev Q 301. Kõik lennukis olnud reisijad hukkusid, kui lennuk merre sõstis.

Välismaa ja kodumaa lennupostist

Eesti lennuposti materjalide kogumine on tervikuna väljakutset esitav kogumisala.

Enne 1928.a. rahareformi tuli maksta lennumarkidega. Seejärel maksti lisamaksu harilike markidega ja lennukitega veetud posti saab maapostist eristada lennulisamaksu ja kõikvõimalike lennupostilipikute abil. Lennuposti välissaadetisi veel leiab, aga ka nende võltsinguid on palju liikvel.

Postitariifitabelites mainitud kodumaise lennuposti kohta aastatel 1923-1932 ei saa praegu veel lõplikku sõna öelda. Teatud ohudes, sealhulgas ka teedelagunemise ajal, on lennukitega posti veetud ka Eesti saartele, kuid need lennud on võrdsustatavad jäälendudega. Regulaarsest lennupostühendusest Eesti sees senini vaieldamatut tõendusmaterjali ei ole. Esineb juhuiseid, kus lennulisamaks on küll makstud, aga ei saa tõestada, et need kirjad ka kindlasti lennanud on. Vusserdada osati ju tookordki.

Zeppelini ja katapuldiipost.

Eri peatükk on Eesti Posti koostöö Saksa Zeppeliniposti ja Saksa-Ameerika laevaliini katapuldiipostiga. Eesti Post sõlmis Saksa Postiga lepingu, mille alusel Eestist hakati meie postmarkidega posti saatma Zeppelini lendudele. Lende korraldati aastatel 1932-1937 Lõuna-Ameerikasse ja aastatel 1936-1937 Ameerika Ühendriikidesse. Eestist lähetatud postisaadetisi on kohatud kokku 27 eri lennul.

Mis asi on katapuldiipost? Kui laev oli jõudnud sihtsadamale piisavalt lähedale, lennutati post kaldale laeva tekilt katapulteeritava lennumasinaga. Nii jõudsid kirjad kiiremini kohale kui laevaga igasse sadamasse sisse sõites. Eesti katapuldiiposti on kohatud Ühendriikides aastatel 1933-1934 ja Lõuna-Ameerikas aastatel 1935-1939.

Ülalnimetatud saadetised on kindlaks tehtud neil olevate posti- ja kõrvaltemplite abil, osa aga, sealhulgas hilisemad Lõuna-Ameerika katapuldi- ja Zeppelini saadetised on teistest eristatavad vaid kuupäevatemplite järgi. Eelpoolmainitute hind on mitmeid tuhandeid marku, mistõttu kogujate kogudes tavaliselt kõnealuseid saadetised puuduvad.

Soome 1930. aasta Zeppelinipostiga võrreldav sündmus on samal aastal Tallinna külastanud Zeppelinist Eestisse jäänud umbes 2000 Kesk-Euroopast lähetatud postisaadetist. Need tembeldati 24.IX 1930 Tallinnas ja sihtpunkti saadeti juba maitsti. Saksamaal olid kirjad tembeldatud kolmnurkse Zeppelini-templiga ja neid võib pidada eesti Zeppelinipostiks. See on muide sama Zeppelin, mis külastas selsamal päeval ka Helsingit.

1924. a. lennupostimarkide sari.
Hammastamata ilmusid 1924 ja
hammastatud 1925. a.

Jukka Sarkki

Ajakirjast "abophil" nr. 3/2000.a.
Soome keelest tõlkis Annereet Paatsi

Osip Benenson

Laiast maailmast

ŠOKOLAADIMAITSEGA
POSTMARGID

9. mail lasi Šveits välja postmargi nimetuse all "100 aastat Chocosuisse" Šveitsi šokolaaditootjate assotsiatsiooni 100. aastapäeva puhul. See assotsiatsioon esindab Oma liikmete huve ning kaitseb Šveitsi šokolaadi kõrget mainet maailmas. Margipoogen koosneb 15 margist nimiväärtusega 90 rappenit. Poogna ääred on hõbedat värvi, nii et tekib tõetruu šokolaadi tahvel. Kuid see pole veel kõik. Nagu teatab Šveitsi Post – "õrnalt näpuga

hõõrudes mööda margi pinda eraldub margist magusat šokolaadi lõhna!" Mark on trükitud maailmakuulsas firmas Courvoisier. "Lõhnava" margi idee polegi uus. Aastaid tagasi lasi Bhutan välja margiseeria "Lõhnavad roosid", mis nende ilmutisel tõepoolest lõhnasid rooside järele. Tõsi, see lõhn ei kehtnud kaua! Rohkem nalja poolest rahustati ainult puhaste markide kogujaid, et neid marke loetakse "puhasteks" ka siis, kui nad enam ei lõhna.

Mõni sõna firmast Courvoisier. See trükkifirma loodi 1880.a. Alexandre Courvoisieri poolt Šveitsis. 1928.a. otsustati trükkikoda moderniseerida, juurutades kõige moodsamaid trükivõtte, mis võimaldaksid valmistada ka väga kõrgekvaliteetseid postmarke. 1931.a. ilmuski esimene selles trükkikojas valmistatud neljamargiline seeria – Šveitsi margid Pro-Juventute. Nüüdseks on Courvoisier'ist saanud kuulsamaid postmarke trükkiv firma, kelle toodang vastab ka kõige kõrgematele nõudmistele. Üks ajakirjanik nimetas Courvoisier toodangut "Postmarkide Rolls-Royce-ks". Seni on Šveits trükinud kõik oma margid seal. Alates kolmekümnendatest aastatest on seal trükinud enamik oma marke ka Liechtenstein, Luxemburg, Türgi, Iraan jt. Kokku on seal trükitud postmarke 111 riigile, neist 29 Euroopa, 40 Aafrika, 24 Aasia, 10 Ameerika ja 8 Okeania riigile. Nüüd on aga Courvoisieri kohale kogunenud mustad pilved. Šveitsi ja Saksa-maa ajakirjanduses on juttu firma likvideerimisest või müümisest. Asi seisab selles, et seoses Aasia ja eriti Hiina trükkifirmade üha laiemat tungimistega maailmaturule hakkas Courvoisier toodang järsult langema, viimase kolme aasta jooksul 9,34 miljonilt šveitsi frangilt aastas 4,06 miljoni šveitsi frangini. Lähim tulevik peab näitama, mis Courvoisier'ist saab, kuid selle kadumine tähendaks kahjuks osa maailma filateliakultuuri kadumist, nagu seda mainib Saksa kataloogifirma Michel.

KUULUTUS

OSTAN ELVA VAADETEGA
POSTKAARTE JA FOTOSID
VÄLJA ANTUD ENNE 1940.a.

Tiit Käsper

50304 TARTU Vilja 43-1
Tel. (07) 400 113 või 051 32 113

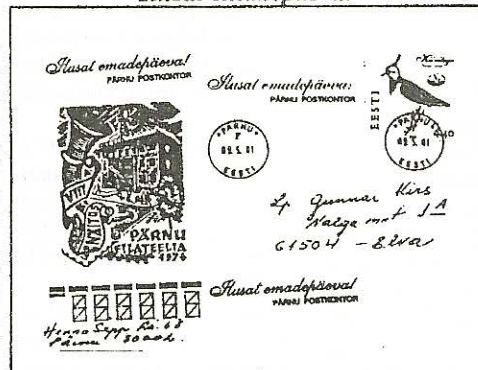
"väike heategu südamele"

Tallinna Peapostkontori frankeerimismasina kõrvalkliise "väike heategu südamele" oli kasutusel aprillikuul (26.04.2001)

Tartu-2 jaoskond nimetati alates 2. maist ümber Kastani postkontoriks. Kasutusel on uued kalender-templid litrid a, b ja f.

"Ilusat emadepäeva!"

Eesti Posti ettevõtetes oli kasutusel kõrvaltempel "Ilusat emadepäeva!". Antud pildil, Pärnu Postkontoris, oli see kasutusel musta, rohelise ja punase värvi. Elva Sõlmsidejaoskonnas oli templivärv punane.

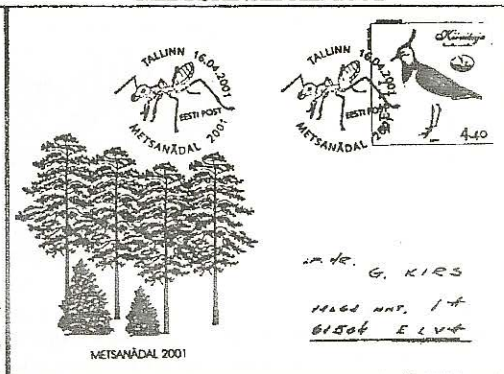
Ants Tagel ja teised hoiatavad internetis

Et vältida asjatuid rahalisi väljaminekuid ja mitte tasuda tollimaksu mitte millegi eest andke oma kirjasõpradele teada nii siin- kui sealpool lompki, et kõik saadetised, mille väärtuseks hinnatakse 1000 ja enam krooni, lähevad tollimaksu alla. Katsuge saadetised väärtustada alla seda summat sealpoolt saates.

Alates 02. – 03. maist on kõigis Postkontorites kasutusel ühesuguse kujundusega tembelusmasina kõrvaltempel taasiseseisvunud Eesti Posti 10. aastapäeva tähistamiseks. Templid on kasutusel kuni 01. juuni 2001.a. kaasaarvatud (01. juuni 1991 moodustati ENSV Sideministeeriumi reorganiseerimise tulemusena RE Eesti Post) Root Nuut internetist

METSANÄDAL 2001

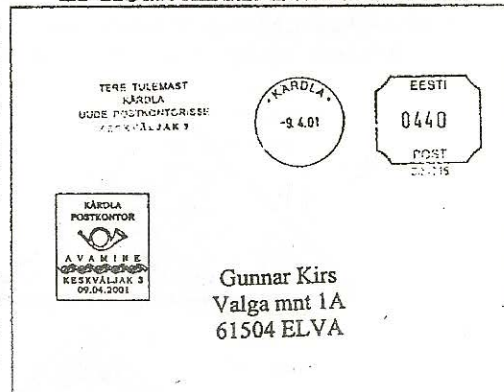
Eesti Post kasutas 16.04. Tallinnas Maire Paavo kujundatud eritemplit seoses tänavuse Metsanädalaga, mis korraldati seekord Tallinnas. Metsanädala motoks oli "Mets – Eestimaa rikkus". Eritempli motiiviks oli sipelgas. Kasutusel oli ka päevakohane eritümbrik.

EESTI ORNITOLOOGIAÜHING 80

30.04.2001 oli Tartu 2. Sidejaoskonnas (praeguses Kastani Postkontoris) Eesti Ornitoloogiaühingu 80. aastapäeva puhul kasutusel Lembit Lõhmuse kujundatud eritempel ja päevakohane eritümbrik.

EP KÕRVALTEMPEL KÄRDLAS

Seoses Kärda Postkontori kolimisega uude majja oli seal kasutusel 9.04. Maire Paavo kujundatud Eesti Posti kõrvaltempel ja kõrvalkliise frankeerimismasinas.

Järgmine "Elva Filatelist" ilmub
augustikuul